

Granica ciągu II

Definicja. Ciąg liczb rzeczywistych $(a_n)_n$ jest *rozbieżny do $+\infty$ ($-\infty$)* wtedy i tylko wtedy, gdy

$$\forall M > 0 \exists N \in \mathbb{N} \forall n > N \ a_n > M \quad (a_n < -M).$$

Piszemy wówczas $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = +\infty$ lub $a_n \rightarrow +\infty$ ($\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = -\infty$ lub $a_n \rightarrow -\infty$).

Definicja. Mówimy, że ciąg $(a_n)_n$ ma granicę, jeżeli jest on zbieżny (wtedy ma granicę skończoną) lub rozbieżny do $\pm\infty$ (wtedy ma granicę nieskończoną).

Stw. Załóżmy, że $a_n \rightarrow +\infty$. Wówczas

- $\frac{1}{a_n} \rightarrow 0$,
- jeśli ciąg $(b_n)_n$ jest zbieżny lub ograniczony z dołu, to $a_n + b_n \rightarrow +\infty$;
- jeśli istnieje stała $c > 0$ taka, że $b_n > c$ dla prawie wszystkich n lub $b_n \rightarrow c$, to $a_n b_n \rightarrow +\infty$;
- jeśli istnieje stała $c < 0$ taka, że $b_n < c$ dla prawie wszystkich n lub $b_n \rightarrow c$, to $a_n b_n \rightarrow -\infty$;
- jeśli $b_n \rightarrow +\infty$, to $a_n + b_n \rightarrow +\infty$ i $a_n b_n \rightarrow +\infty$;

Stw. Jeśli $a_n \rightarrow 0$ i $a_n > 0$ dla prawie wszystkich n , to $\frac{1}{a_n} \rightarrow +\infty$.

Stw. Jeżeli $a_n \rightarrow +\infty$ i $b_n \geq a_n$ dla prawie wszystkich n , to $b_n \rightarrow +\infty$.

Wyrażenia nieoznaczone:

- $\infty - \infty$, np. $(n+1) - n$, $n^2 - n$, $\sqrt{n+1} - \sqrt{n}$;
- $0 \cdot \infty$, np. $\frac{1}{n} \cdot n$, $\frac{1}{2^n} \cdot n^4$, $\frac{1}{2^n} \cdot n!$,
- $\frac{0}{0}$, np. $\frac{(\frac{1}{2})^n}{(\frac{1}{3})^n}$, $\frac{\frac{1}{n}}{(\frac{1}{2})^n}$,
- $\frac{\infty}{\infty}$, np. $\frac{n}{n+1}$, $\frac{2^n}{n}$, $\frac{n}{2^n}$,
- 1^∞ , np. $(\sqrt[3]{2})^n$, $(\sqrt[3]{2})^{n^2}$, $(1 + \frac{1}{n})^n$,
- ∞^0 , np. $n^{1/n}$, $(2^n)^{1/n}$.

1. Udowodnij, że ciąg $(\sin n)_n$ nie ma granicy.

2. Dana jest liczba naturalna k oraz ciąg $(a_n)_{n=1}^\infty$ o wyrazach ze zbioru $\{0, 1, \dots, k\}$. Niech

$$b_n = \sqrt[n]{a_1^n + a_2^n + \dots + a_n^n}, \quad \text{dla } n \in \mathbb{N}.$$

Załóżmy, że w ciągu (b_n) występuje nieskończenie wiele wyrazów całkowitych. Wykaż, że wszystkie wyrazy ciągu (b_n) są całkowite.

3. Oblicz granice ciągów lub wykaż, że nie istnieją:

(a) $\frac{n^4 - 5n^3 + 17n^2 - 9n - 2}{12n^3 - 5n^2 + 10n - 7}$,	(e) $n^3 \left(\sqrt{n^2 + \sqrt{n^4 + 1}} - n\sqrt{2} \right)$,
(b) $\frac{2^{2n} - 3^n}{3^n - 2^n}$,	(f) $\sqrt{n^4 - 3n} \left(\sqrt[3]{1 - n^3} + n \right)$,
(c) $\frac{5^n + n^3 - 5}{n^4 + 2^n \cdot n}$,	(g) $\sum_{k=1}^n \frac{1}{k}$,
(d) $\frac{\sqrt[3]{n+1} - \sqrt[3]{n}}{\sqrt{n+1} - \sqrt{n}}$,	(h) $\sum_{k=1}^n \frac{1}{\sqrt{k}}$,

4. (a) Załóżmy, że $a_n \in \mathbb{R}$ i $\lim_{n \rightarrow \infty} \left| \frac{a_{n+1}}{a_n} \right| < 1$. Wykaż, że $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = 0$.

(b) Załóżmy, że $a_n > 0$ i $\lim_{n \rightarrow \infty} \left| \frac{a_{n+1}}{a_n} \right| > 1$. Wykaż, że $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = +\infty$.

5. Korzystając z poprzedniego zadania oblicz granicę ciągów

- (a) $\frac{2^n}{n!}$, (b) $\frac{(n!)^2}{(2n)!}$.

6. Liczby całkowite a_n, b_n spełniają zależność $a_n + b_n \sqrt{3} = (2 + \sqrt{3})^n$. Oblicz $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{b_n}$.

7. Załóżmy, że $a_n \geq 0$ i $\lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{a_n} < 1$. Wykaż, że $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = 0$.

8. (a) Ciąg $(a_n)_n$ jest zbieżny do g . Wykaż, że

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_1 + a_2 + \dots + a_n}{n} = g.$$

(b) Ciąg $(a_n)_n$ ma wyrazy dodatnie i jest zbieżny do g . Wykaż, że

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{a_1 a_2 \dots a_n} = g.$$

9. Dany jest ciąg liczb dodatnich $(a_n)_{n=1}^\infty$ taki, że $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_{n+1}}{a_n} = g$. Wykaż, że $\lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{a_n} = g$.

10. Korzystając z poprzedniego zadania oblicz granicę ciągów

- (a) $\sqrt[2]{2 \cdot 5^n - 3^n + n^3 \sin n}$, (b) $\sqrt[n]{n!}$.

11. Oblicz granicę

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\sin^2 1 + \sin^2 2 + \dots + \sin^2 n}{n}.$$

12. Niech p_n oznacza n -tą liczbę pierwszą. Wykaż, że

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \prod_{k=1}^n \left(1 - \frac{1}{p_n} \right)^{-1} = +\infty.$$